

D. P. P.

45
12
דבר

sive

De voce דבר, qua Gen. XLI. 43. legitur,

DISSERTATIO PHI-
LOLOGICA,

PRIOR,

quam

בְּעוֹרֵי נֶבֶן יָרִים כְּבוֹד:

& indultu

AMPLISSIMI ORDINIS PHILOSOPHICI
in Inclutâ Salanâ,

publicæ & ἐξελείσθ submittunt

M. JOHANNES ERNESTUS GERHARDUS Jenen.

&

JACOBUS HENRICUS LENTZIUS Halens. Saxo.

a. d. XV. Februari

H. L. Q. C.

JENÆ,

Typis CASPARI Freyschmiets & GEORGII Sengenwalds

Anno clō lōc XLV.

1772

1772

ANNO 1772

DISSERTATIO

LOGICA

PRIMA

PARTE

AVTHORE

AVTHORIS

AVTHORIS

AVTHORIS

AVTHORIS

AVTHORIS

JACOBUS HENRIKUS

AVTHORIS

AVTHORIS

AVTHORIS

AVTHORIS

ב: פאזמ • פאז

ΠΡΟΑΥΛΙΟΝ.

VOces semel tantum in Scriptu-
 râ Sacrà occurrentes expositu
 difficilimæ. Masora sepes legis.
 R. AbenEzra de dictionibus
 istis sententia ex comment. illius in Cant.
 Cantic. prolata. מלח. Lingua Ismaëlitica.
 allata רחע verba aliter nonnihil accepta,
 quàm à CL. Mayero factum. minus rectè
 eadem sententia ab egregio quodam Phi-
 lologo R. Salomoni Jarchi tributa. M. Lu-
 theri studium in inquirendis quibusdam
 S. Scripturæ dictionibus. S. litteræ non æ-
 què omnibus ubiq; perspicuæ.

Sacrarum litterarum Interpretibus, Judæis æquè ac Christia-
 nis, magna profectò crux figitur in illis Scripturæ Sacræ di-
 ctionibus enucleandis: שרע נמען רחע חבב (titulo hoc Masoram ornat רע) litterâ h. e. לית
 notavit. Cum enim genuina vocum significatio in S. Utriusq;
 fœderis Tabulis optimè è Cōncordantiis desumi possit, ac de-
 beat, eensentibus felicissimis S. S. Interpretibus, hîc verò exiguū
 A 2 inde

inde auxilii, dubium sanè vix poterit superesse, magnas in di-
 ctionibus hisce Interpretibus tenebras offundi. Quæ Sapientis
 עמר celebris Scripturæ Commentatoris, sententia hîc sit, vide-
 re licet è scholiis ejusdem ad Cantic. Cantic. Cap. IIX. v. 11 ubi
 ubi in hæc definit verba: על כן כל מלה שלא נמצא
 לה חבר במקרא ויש לה דומה בדשון שמעאל נאמר
 : אלה חברים מירושלם כן אעפ שדובר בספק
 : interpretor: *propterea omnem dictionem* (communiter quidem
 à Grammaticis Ebrais, vide רדוק רמק פו *συνεδοχίως* pro
 voce indeclinabili & *συνεδοχίως* accipitur, sed pro
 omni hîc orationis parte à רמק accipi videtur) *cui non inven-*
tur socius in Scripturâ, estq; ei similis in Linguâ Ismaëliticâ, (h. e.
Arabicâ, hanc enim Rabbini nomine isto venire, jam pridem
 nos docuere Viri de Rep. literariâ, & inprimis Linguis Orien-
 talibus præclarissimè meriti, Dilherrus & Hackspanius, Do-
 mini ac Præceptores mei πρὸς τὰ ἑξῆς filiali observantiâ pro-
 sequendi) *dicemus fortasse ita* (illam) *interpretandam* (h. e. se-
 cundùm linguam Arabicam esse exponendam) *propterea* (ob
 hanc rationem) *quòd verbum in ambiguo,* (h. e. significatio ejus
 aliàs dubia & incerta.) Aliter, ut puto, non nihil, magisq; quod
 mihi quidem videtur, ad mentem Rabbini, ac CL. Vir & æter-
 num Lipsiæ decus, Bartholomæus Mayerus Thuringus, dicti
 ספרי sententiam accepit in eruditissimo libro, quem Phi-
 lologia S. inscripsit prodromum Part. I. p. 153. Neq; enim de
 omni dictione, quæ in Codice sacro V. T. אפוא occurrit, lo-
 quitur רמק, sed de eâ tantum, quæ in Bibliis V. F. semel legitur, ac
similitudinem insuper, seu similem *habet in lingua Arabicâ.* Non
 rarò sanè laudatus Rabbi ad linguam Ismaëliticam s. Arabicam
 in Commentis suis provocat, videfis ad Cap. 1, 2. Genes. it. ad
 Cant. Cant. Cap. I, 14. Cap. II, 2. & 13. Cap. III, 14. Cap. V, 7. Cap.
 VI, 2. Cap. VII, 5. Cap. IIX, 5. & 11. quod etiam facit רמק, ad
 schol. ejus ad Cap. 1, 2. Cap. III, 1. & 2. Cant. Cant. qui ad Galli-
 cam quoq; quam לשון לעז vocat, Lectorem ducit: ex eo ta-
 men nequaquam inferri posse arbitror, mentem vel illius esse,

1818

omnium singularium dictionum explicationem ex Arabicâ lingua
 arcessendam, multò minùs hujus, quemadmodum hoc eadem
 tribuit egregius quidam Philologus, cujus de industria no-
 men proferre h. l. nolo, Adfert. Philol. Decad. th. II. X. Mihi
 Manè tam perspicaci esse non licuit, ut in שׁוֹרֵשׁ Comment. ad
 שׁוֹרֵשׁ verba illa, quæ memoratus Philologus eximus ei ad-
 scribit, utus quæviserim diligenter, potuerim invenire. Sed
 hæc $\text{לֹא עָרַבְנוּ אֶת־הַשָּׁרָשׁוֹת}$. Apud rectè sentientes constat, non
 omninò tempus illos frustra terere, quod Scripturæ divinæ re-
 ctiùs intelligendæ in dictionum singularum, earum præpri-
 mis, quæ, ut supra ex שׁוֹרֵשׁ insignivimus, non habent in *St. S.*
socium, accuratam cognitionem impendunt. Neq; etiam qui-
 quam Orthodoxorum Theologorum dogmata fidei (addo ego, &
 alia multa Spiritus S. effata) perspicua esse dixit cuius Paganus,
 primo intuitu sacra Biblia inspectanti, vel ad primum auditum,
 dicti cujusdam Bibliici; sed perspicuam esse ajunt intelligenti lin-
 guas, adhibenti interpretationis mediâ, postulanti illuminationem
 mentis à Spiritu S. per preces, non occupato præjudiciis, & falsis
 interpretationibus, ut passim apud ipsos videre est; graviter &
 piè scribit Magnificus ac pl. Reverendus Theologus Dn. D.
 Johannes Hülsemannus, Dominus Patronus ac Adfinis meus
 filiali cultu observandus, in *de indebita div. gr. applicatione*
ad convers. præclaro tractatu Disp. III. q. III. th. 16. §. 2. שׁוֹרֵשׁ
 שׁוֹרֵשׁ Martinus Lutherus שׁוֹרֵשׁ de se, ac quibus in transfe-
 rendis Bibliis usus est sociis suis, expressè & ingennè fateatur,
 quòd duas ac tres hebdomadas, immò mensem integrum vocabu-
 lum aliquod quæviserint, nec tamen quandoq; repererint. elegan-
 tissimâ epistolâ de ratione interp. Experiuntur. certè adhuc
 hodie linguarum sacrarum sectatores שׁוֹרֵשׁ
 h. e. sæ copiosum spicilegium ipsis superesse. post veterum mensem:
 neq; enim de nihilo est tritum illud Rabbinicum שׁוֹרֵשׁ
 שׁוֹרֵשׁ אפילו אמת אמת שאין החרים גדולים תלויים
 : שׁוֹרֵשׁ cui consona ferè est illa Hieronymiana שׁוֹרֵשׁ
 שׁוֹרֵשׁ : *singuli sermones, syllaba, apices, puncta, in divina Script. ple-*

na sunt sensibus. Haud igitur rem nauci facturum me puto, si de voce ejusmodi: **במקרה** **לוי דומה** brevem considerationem **דעתי** **לפי ענין** instituero, & quidem de vexatissima illâ dictione **אברך**, qua legitur Gen. XLI, 43. Sit igitur

Positio I.

Sententiarum in versione vocis **אברך** divortia unde orta. antiquissimæ S. Bibliorum translationes. Johannis Goropio opinio & ingenii lusus ab eruditis exploratur. Targumistarum interpretatio recensita. Onkelos & Jonathan quando flourerint. Dictio **אב** latè à Targumistis accepta. vox **αβη** in T. G. similiter inter **אב** & **רבי** & **רוב** quæ differentia. **רוך** & **ריכא**. encomium **רשי**. connexio **אב** cum aliis dictionibus in Script. S. usitata. **אבימלך**. Pater Patriæ solenne Principum cognomen. **דרכי עגור**. Quibus vocibus Regem denotent Arabes, Turcæ, Persæ, Syri, Æthiopes. Vocabula origine Græca, Latina, Arabica & Persica in hodierno Rabbiorum stylo.

Miris sanè se modis Interpretes torquent in vero dictionis **אברך** sensu indagando, & tot ferè hîc videas dividias, quot

quot sententias. Quæ sententiarum discrepantia originem
traxisse mihi videtur ex vetustissimarum Sacri Cod. Ebræi
translationum, quales ab eruditis censentur Targumim sive
Chaldæicæ Paraphrases, & versiones Græcæ, Aquilæ, Symma-
chi & illa, quæ LXXII. Interpp. nomine gaudet, in vertendâ
hâc voce dissonantiâ. Singulas, vel certè plerasq; sententias
considerabimus distinctè, & quid cuiq; insit vitium, perpen-
demus: ita tamen, ut non tam nostras, quàm aliorum ut
plurimum adducamus rationes, nec Prætorio modo aliquid
definiamus, sed probabiliter saltem, quippe de re, quæ tot ex-
cellentissimorum ingeniorum aciem hæcenus fugit, placidè ac
modestè disputemus. Er primùm quidem nullam, certè exi-
guam ineretur considerationem, quemadmodum etiam ab om-
ni ferè probabilitate est aliena, Johannis Goropl Belgæ
conjectura, qui Linguae suæ, Cimbricae nim. antiquitatem
ostensurus, inter alias dictiones, quibus Ebræam huic suæ po-
steriorem esse persuadere conatur, hanc quoq; dictionem
תָּרַח adducit, quæ apud Germanos inferiores *Summatem*
significet. Nolo ego hic actum agere i. e. sententiæ ab uni-
verso ferè Orbis eruditi Prætorio, Communiq; Linguarum
Consultorum suffragio exautoratæ, immò sibilò penè ac risu
exceptæ adornare refutationem. Videantur, quæ de hoc Go-
ropoli Ingeni lusu eruditè non minùs, quàm scitissimè ac fa-
cetissimè disserunt Criticorum Principes Jos. Scaliger, Justus
Lipsius, Christianus Beermannus, alii. Plures majorisq; æsti-
mationis Patronos & adseclas nacta est sententiâ, quæ *Abrech*
compositû vocabulum statuit, ex תָּרַח & תָּרַח. Videtur hæc inter-
pretatio esse omnium Targumim. Onkelos vetustissimus Legis
interpres, & CL. Schickardi sententiâ, Christo nostro Salva-
tori cœtaneus, quanquam alii recentiorem eum esse statuunt,
& Titi Imper. ex sorore nepotem esse scribant, quam senten-
tiam gravissimi fovent auctores, utpote Elias Levita præfat.
Methurgeman s. Lexici Chaldaici, Baal luchasin, cit. Schick-
ardo, aliiq; Ebræi, teste Galatino. Vide CL. Schick. prolixè hæc
de conversâ differentè in תָּרַח p. 24. 25, מָרַח pag. 168.) ita
rectè

reddit: **וְאֶכְרִיזוּ בְרִמְתֵּי דִין אֲבִיָּהּ לְמַלְכָּהּ** id est,
& clamarunt s. praconiarunt ante eum: hic est Pater Regis, s. Regni. (utrumq; enim, teste Buxtorfio, **מַלְכָּהּ** significat, quòd
 b. Lutherus respiciens reddidit. *Der ist des Landes Vater*)
 Jonathan (quem Onkelo antiquiorem, & F. Uzielis statuunt
 multi, ac annis aliquot ante C. N. Targum Pentateuchi ador-
 nasse, Videlicet B. Parentem meum meth. Stud. Theol. C. 3. Lo-
 corum Theolog. Exeg. p. 551. Dn. D. Michaellem Waltherum
 Off. Bibl. p. 256. Helvicum de Paraphr. Chald. Cap. 2. p. 9. &
 seqq. Petr. Galat. de fid. Cathol. Lib. I. c. r. aliter tamen de Tar-
 gum, quod Jonathanis nomine hodie venit, sentiunt eximii
 Philologi, Buxtorfius & Barth. Mayerus, hic Philol. Sac. praef.
 & p. 45. ac seq. ille in de abbr. Ebr. tr. p. 107. cui nobilissimæ
 Philologorum bigæ adde Sam. Petritum V. L. p. 81. Non est
 mearum virium litem hanc dirimere, remitto rerum harum
 cupidum ad elegantissimum discursum **בְּעַל לְשׁוֹנוֹתָא**
 W. Schickardi **בְּהַם** praef. & p. 29.) itidem ut vocem com-
 positam accipere videtur, sic enim **וְהוּוּ מְקַלְסִין מַאֲרָא**
וְהוּוּ מְקַלְסִין מַאֲרָא דִין אֲבִיָּהּ לְמַלְכָּהּ i. e. *clamarunt ante eum: hic*
pater Regni, vel Regis. Subjungit etiam, ceu adpellationis hu-
 jus rationem, sequentia: **רַב בְּחֻקְמָהּ וְרַבִּיךָ בְּשֵׁנֵי**
אֲבִיָּהּ i. e. *Magnus* (s. *Doflor*: ita enim aliàs non rarò nomen **אֲבִיָּהּ**
 accipiunt Targumistæ vid. Targ. II, Reg. II, 12. I. Sam. X, 12,
 Gen. IV, 21. Gen. XLV, 8. eodemq; modo vocem **מַאֲרָא** à novi
 fœderis Scriptoribus usurpari, probat Rev. atq; Excellentis-
 simus Theologus Dn. D. Salomon Glassius Patronus ac Præ-
 ceptor meus Parentis loco æternùm habendus colendusq;
 in utilissimo, & hinc ab Adversariis quoq; vid. Amamam An-
 tibarb. Bibl. p. 19. & 25. maximè de prædicato Philologia S.
 opere lib. V. tr. I. pag. 367. Quæ tamen differentia sit inter
אֲבִיָּהּ & **רַבִּי** præter alios pulchrè ostendit, sui h. e. magni
 Viri nominis, Hugo Grotius not. ad N. T. p. 385.) *in sapien-*
tia. & tenet annis. Non abludivit ab hac Jonathanis interpre-
 tatione Targum, quod Hierosolymitanum dicitur, nisi quòd
 solemnem illam acclamandi addit vocem, ita enim habet
 וְהוּוּ

וְהוּא (malim h. m. legere exedit. Venet. quàm cum Fagio
 כְּקַדְסִין קְדָמַי וְאֶמְרִין יְחִי אֲבוּי דְמַלְכָּא & ecce) וְהוּא
 . clamarunt ante eum, & דָּרַב בְּחוֹכְמָא וְרַפְּוּ בְּשִׁנְיָא.
dicentes: Vivat Pater Regis, qui magnus sapientiâ, ac tener annis.
 Ita sese habent Targumim s. versiones Bibliorum Chaldaicæ,
 quæ superstant antiquissimæ, in quibus tamen an ad di-
 ctionem רֶגֶן s. רִיכְנָא, quæ Rabbinis ac Talmudistis *Re-*
gem notat, Targumim auctores respexerint, vel num pro-
 babile sit, ipsos dictionem Abrech ex אֲבַח, prout *patrem* &
 רֶגֶן prout *Regem* designat, compositam putasse, videbimus
 paucis. Ita censent Viri & Philologi celeberrimi. & sanè, si
 verba eorum primâ quis fronte adspiciat, mens illorum o-
 mninò talis fuisse videtur: expressè enim habent Onkelos
 & Jonathan: רֶגֶן אֲבַחָא לְמַלְכָּא, & Hierosol. auctor:
 אֲבוּי לְמַלְכָּא. Confirmare etiam videtur sententiam,
 istam famosissimus Bibliorum Commentator, quem Judæi
 insigni titulo תַּזְאֵר הַגְּרוּל רֶשִׁי: recensens
 enim ille verba Onkelos, ita versionem ejus ex Talmudh
 exponit confirmatq;: רֶגֶן בְּלִשׁוֹן אִימֵי מַלְךְ בְּהַשְׁוֹתָפִין לְ: *in*
Lingua Aramaâ (s. Syro-Chaldaicâ, ut aliàs vox hæc à Philologis exponitur)
 מַלְךְ: *וְרַחֲשׁוּ ס' נִזְקָא דְמַלְכָּא בְּבִינָא*
In Hifchothphin (ita vocat: בְּבִינָא h. e. Caput I. partis IV. tr. 3. Talmudhi Babylonici)
de Herode sc. dicitur: non Rex fuit, nec filius Regis. Frequens
 insuper aliàs est in S. S. connexio רֶגֶן אֲבַח cum aliis vocibus,
 uti patet ex nominibus אֲבִיחָא. אֲבִיחָא. אֲבִיחָא. אֲבִיחָא.
 אֲבִיחָא. quæ ipsa vox significationis ratione à nonnullis
 eadem profus censetur cum אֲבִיחָא. Nec omni probabilitate
 caret, quin soleane ac non minùs honorificum apud Orientales
 quosdam cognomen fuerit אֲבִיחָא (Philistinorum)
 aliàs Regum commune nomen vid. B. Par. in Gen. p. 516. Si-
 mon. de Muis ad Psal. 34, v. p. 153. qui etiam pro sententiâ hæc
 allegat Raschi & Kimchi, Lorin. ad eund. loc. p. 473. Sicuti
 B. Pha.

*Pharonis & postea Ptolemai Egyptiorum, Sultani Turcarum, Sopsi & Cosrois Persarum, Aschschidi Sogdianorum, Caesaris Romanorum, Benhadad Syrorum, Candaces Aethiopum Reginarum, ceu testantur CL. Philologi) quam apud Romanos forsitan PATRIS PATRIÆ cognomen, (quo de præter alios videri potest Criticorum nostri seculi sidus Casp. Barthius, in incomparabili penè, ut ipse vocat, Adversopere lib. XXV. c. 13.) primitus Ciceroni, ac post hunc C. Casari Senatus iudicio tributum, sicuti prolixè id probat CL. Barnabas Briffonius Jctus, Reg. Consist. Consiliarius & Sen. Parisiensis Præses, in eruditissimo de form. Urb. Pop. Romani Lib. II. postmodum vero ita commune factum, ut, Tacito teste, ob insigne factum CL. Tiberi Vipsanius Consul retulerit, PATREM SENATUS adpellandum esse Claudium, quippe promiscuum PATRIS PATRIÆ cognomen: nova in Remp. merita, non usitata vocabula honoranda. Respexit fortè huc Witikindus, quando Henricum I. post victoriam Hungaricam, itemq; Ottonem, nondum Casarem, ab exercitu PATRES PATRIÆ adpellatos fuisse tradit: quã adpellatione nonnulli fortasse permoti, illos Casaribus adnumerarunt: repugnare verò hoc ipsis Regum Germaniæ tabulis, & optimis antiquissimisq; monumentis, ex Banvino & Bellarmino probat Politicorum nostri avi lumen, itemq; Medicus Excellentissimus Dn. D. Hermannus Conringius, Dominus Patronus & Adfinis meus summè honorandus libri de Imp. Romano accuratissimi C. IX. Sed hæc *אֵס עַן נִשְׁעָדָה*. Non parùm sententiam supra adductam reddunt ea, quæ pro istâ adtulimus, probabilem: verùm non desunt etiam, quæ impugnare videntur: Quod enim attinet Targumistas, non exiguum sanè scrupulum injicit, quod ipse Jonathan, & auctor Hierosolymitani statim subijciunt, mentemq; suam uberiùs declarant: nimirum, quòd Josephus *אֵס פֶּאֶר* s. *Pater* vel *Doctor* fuerit dictus, *sapientie* sc. respectu, & *אֵס תֵּנֵר*, annis scilicet: nisi quis dicere velit, respexit illos verbis his posterioribus ad *אֵס תֵּנֵר* h. e. *allegorice* dictionem *אֵס תֵּנֵר* voluisse exponere, quod fecerit quoq;*

R. Je-

quenquam existimo. Frequenter verò, immò plerumq; ad-
 hiberi in istis מַלְכֵי & מַלְכָּה (quà de voce lubet hìc
 addere, quod notat Lud. de Dieu not. ad C. II, 6. Matth. *sonare*
 nim. illam Syriacè propriè *Consulem* à מַלְכֵי *consulere*, inde מַלְכֵי
consilium, & מַלְכֵי qui *consilio aliis praeunt & regunt*, nec a-
 liud esse מַלְכֵי apud Ebraeos, unde tot in exiguo tractu terra
Canaan Reges, cuiq; ferè civitati suos מַלְכֵי i. e. *Consul* מַלְכֵי ,
qui consilio adeoq; & auctoritate toti urbi, Ducis instar praibat.
Quae quamvis ab aliis jam pridem fuerint notata, placuit tamè
his Dieu verbis hìc recensere.) certū est, & indubium quandoq;
 etiam vocem מַלְכֵי , quæ tamen propriè Ducem notat,
 quã cum cognationem quandam habet מַלְכֵי : (cujus
 plur. numerus est מַלְכֵי : Reges & foem. מַלְכֵי :
 regina. nomen subst. מַלְכֵי : regnum. omnia à
 rad. מַלְכֵי cornupetivit, superior fuit, regnavit, rex est. O-
 biter hic corrigendus Schindlerus Lex. Pentagl. p. 1073. ubi
 per err. forsan typogr. legitur מַלְכֵי , cùm legendum מַלְכֵי :
 מַלְכֵי ut modò vidimus.) quæ vox, uti & מַלְכֵי (va-
 riè vox hæc ab auctoribus scribitur. Reatinus, quo de Dif-
 fert. 2. dicitur, habet מַלְכֵי : *Emlach*, quomodo et-
 iam legitur apud Caninium & Cornelium à Lapid. ad cap. 17.
 Ebr. p. 1015. Lud. de Dieu not. ad Evæg. p. 512. habet מַלְכֵי :
amlach, Scalig. Comp. Æthiop. reddidit מַלְכֵי *imlach*. Origè-
 nis ratione existimat Caninius *mutuatos fuisse Æthiopes vo-*
cem hanc ab Ebrais, qui Regem מַלְכֵי vocent, & sic etiam sentis
 CL. Hackspan. ad Epist. Hieron. Exerc. 2. mavult tamen CL.
 Lud. de Dieu l. alleg. dictionem hanc non esse ab Ebr. מַלְכֵי *Rex*,
sed Æthiop. מַלְכֵי: quod colere significat.) nec non מַלְכֵי ,
 ab Æthiopibus pro *Dominatore, Duce ac Rege*, adhiberi solent.
 Turcis מַלְכֵי Tartaris מַלְכֵי Persis מַלְכֵי
 Regem notare, observatum à CL. Fabricio l. c. p. 144. quod
 ultimum

ultimū tamen non Persis modò, sed Indis quoq; Arabibus,
 & Turcis esse commune, ac Imperatorem, Regem, dominum,
 significare, tradit Præclarissimus Vir ac Criticorum nostri seculi
 facile Princeps, Dn. D. Reinesius, studiorum nostrorum.
 Fautor ac Promotor insignis æternūq; observandus, Variarum
 Lectionū opere admirando lib. I. p. 119. ait hæc παρθέτος.
 Adducere tamen allubuit, quò dilucidius evaderet, quam-
 cum nullā ferè adpellatione, quā Regem Orientales designant,
 vox מלך (מלכה) habeat adfinitatem. Hinc fortè est, quod
 Abraham de Balmis Gram. Ebr. litt. d. 4. b. ita Raschi locum
 allegatum, referat: *Inditium rei est, quod dixerunt Magistri no-*
stri in Nedarim: Et tulit illud R. Salomon in ejus expos. supra legens
versus: Et vocaverunt apud ipsum מלך אברהם abrech, אב לטרך שכו:
אב לטרך שכו דומי קוראים למלך רב:
in lingua Romana (NB. quæ lingua in scholiis רש"י edit. Vene-
ta & Basileensis, quas, nisi fallor, omnes h. l. Auctores aliàs se-
quuntur, ערמי Aramaea legitur, hîc à Balmes allegari ex eod.
רומי רש"י Romana s. Latina) vocant Regem מלך. Veritati pro-
inde perquam est consentaneum, vocem hæc מלך origine
esse Latinam, & unà cum aliis multis civitate Ebræâ s. Aramaâ
ac Rabbinicâ, dum Judæos Romani sibi subjugarent, fuisse
donatam, vel sese intrusisse: à quâ sententia non abhorret
par illud virorum de literaturâ Orientali insigniter merito-
rum, Schindlerus & Martinus: nec fide caret, quod magnæ
eruditionis vir Johannes Camero, Theol. in Acad. Salmur.
Professor, prælect. lib. I. scribit; Varios barbarismos in Judæo-
rum linguam, postquam inter Gentes dispersi fuere, irrepsisse, quos
admisserint. Et sanè testantur viri in ἀποδιδυκασον μωσῆ εχ
cellentes, multa Vocabula origine Græca & Latina, immò A-
rabica etiam & Persica in hodierno Rabbiorum stylo repe-
riti. Vid. Dilherri Præceptoris nostri perpetim colendi, de
quibusdem circa Histor. Passionis Christi Observ. Disput.
Anno 1636. hic habitam th. 8. Cameron. Prælect. Tom. I. p.
97. 98. Tom. III. p. 36. 50. Hugonis Groti Adnot. ad N. T. p.
482. Barth Mayerus Prodr. Phil. S. p. 245. & seqq. Quæ ipsa ta-

men vocabula maximè interdum fuisse corrupta, super alios
ostendit nobilissimū Belgī fidus Const. L'Empereur במסכת
מדות h. e. tr. de Mensuris Templi Cod. Midd. p. 164.

Positio II.

TAlmuth in Mischna & Gemarâ distin-
ctum. quomodo utrumque in edit.
Venet. designetur. Herodis nomen
pluribus tributum. absensum à CL. Matt.
Martinio. Herodes Ascalonita quo sensu
à Talmud Rex, & Regis filius negetur. Jose-
phi Historici laus. Julius Africanus. He-
rodes an fuerit ἀλλόφυλος. qui apud Ju-
dæos Nobiles? Judæis maximè Herodes
invisus. Ejus diem emortualem summâ
lætitiâ celebrant iidem. Josephus ab Ev-
angelistis de Herodiade Herodis M.
Uxore discrepare visus, annon cum illis
reconciliari queat.

Talmudhi, Mischnæ sc. locus, cuius antecedente Positio
mètio fuit facta, ad quem declarandū in Gemarâ (hinc. h. ver-
ba posteriora adscribit CL. Buxtorfius quemadmodū Mischna
priora. Cujus tamè ego distinctionis in Opere Talmudico
Venetiis apud Dan. Bombergum excuso, quo in aliâ Mischna
& Gemara signis & per תר distinguuntur, b. l.
nullum vidi indicium) textus hinc Gen. XLI, 43. itemq; alius

II. Sam.

II. Sam. III, 39. adducitur, sic se habet: וּבְנֵי הָעֶבְרָה עֲבָדָה בְּיָמָיו
 כְּתֹר דְּעַבְדֵי מִתְמַלְכִין אִכָּס זֵינֵךְ עֲרָךְ סִפְרָךְ בְּאֵרֶץ
 רַכָּ' וְלֹא בֵר רַכָּ' הַחֲרוּדִים קָלְנִי תוֹתַעְבִּיר מֵאִי מִשְׁמַע
 דְּהָאִי רַכָּא לְשָׁנָה דְּמַלְכוּתָא דְּכְתוּב אֲנִי הָוִינִי
 רַךְ וּמְשֹׁחַ מֶלֶךְ וְאִיבַעֲת אִימָא מִתְּכַא וְקִרְאוּ לְפָנֵי
 אֲבָרָךְ אֲמַרִי מִי שְׂרָא רַחֵם בְּבִנְיָן הַחֲרוּדִים לְ
 רַחֵם בְּנֵינִי:

In allegatis Talmudhi verbis cum Herodis injiciatur mentio, ac dubio procul intelligatur Herodes Ascalonita, Magnus aliàs dictus, (plures quidem isthoc insignitos fuisse nomine, patet ex Genealogiâ Antipæ, Herodis Magni avi, quam magnâ ἀρετῆς ex Josepho concinnavit celeberrimus Theologus Dn. D. Calixtus, Patronus, ac Præceptor noster ætatè venerandus, Concord. Evang. ex parte etiam recensuit Matthias Martinus Lexicographus decantatissimus Etymol. magni p. 115, cum quo tamen non per omnia mihi convenit, qui & ipsi Regiâ dignitate fûlsère, sed de illis Talmudhistas hoc loco non loqui, quivis Talmudhi locum consulens, facillè, puto, concedet) serupulus alicui subariri potest haut levis, *quare & Rex & Regis filius hic ipse à Talmudh negetur*, cum è Josepho, historico, *cujus amor veri notissimus, fides constantissima*, quod encomium ab insigni Critico Isaac Casaubono meruit, constet, eum non solùm non obscuro, sed illustri loco natum; verùm etiam publicè ab Antonio, Casare ac Senatu Romano Regem Judæorum creatum declaratumq; Au igitur hoc contra Josephum negandum, & cum Julio Africano, cujus narrationem Matth. Martinus *fabulas* adpellat, *in odium Herodis ab otiosis hominibus confictas*, statuendum, *Antipatrum Herodis M. patrem ab Idumæis latronibus captum patre lyra propter penuriam rei domestica solvere non valente, inter illos ceu mancipium abjectum diu mansisse, & sic vilem fuisse redditum.* Non concedent hoc Viri Clarissimi Isaacus Causa bonus, Matth. Martinus, alii: utpote veritati historica minus consentaneum. Quomodo verò salvanda auctoritas Talmudistarum, qui Herodem M. Regem Regisq; filium hie familiâ nobili satum negitant: *ex se liberum se reddidisse* affirmantes, ita enim expressè explicat Talmudhi

mudhi scholiastes Raschi ad h. l. לא תזכר כי לית מלך :
 וזה בן מלך קוניא מתעבר נעשה בן חורין מאלו :
 h. e. *Non rex & c. non Rex, nec Regis filius: vilis s. abjectus existens,*
filius procerum, nobilibus parentibus prognatum, generosum,
(uti phrasin hanc Schindlerg exponit Eccl. X. 17. vel potius, ut
Buxt. liberum se fecit ex seipso s. per seipsum. De Mariamne quo-
que, Herodis uxore, Josephus prodit, quod aperit & sorori ejus,
& matri generis humilitatem exprobravit. An dicendum He-
rodem ἀρχόφουλον fuisse, proindeq; jure cum Regem Regisq; fili-
um à Talmud negatum: Communis quidem ac vulgata est hæc
sententia, teste Casaubono, in quâ tamen refutandâ ipse
occupatus est Exerc. ad apar. Annal. Baron I. n. 5. à quo ta-
men non solùm discessum facit, sed & prolixè eundem refu-
tat Richardus Montacutius Analectis Ecclesiast. Exerc. II. sect.
II.) Suo propterea hanc responzionem loco relinquo. Exi-
stimo verò, vel ex invidiâ malevolentiâq; adversus proselytos,
quales Herodis M. Parentes & ipse etiam Herodes fuere,
hæc à Talmudistis dici; vel idco regium nomen & illustre
genus Herodi derogari, quia non ea is ratione ex nobili stirpe
ortus, qualem Judæi requirebant: apud hos enim, quod è Jo-
sepho probat Casaubonus Exerc. I. p. 33. temporibus illis, sepul-
tâ nim. quasi stirpe Davidicâ, unicè nobilitatem causabat Sacer-
dotium, vel Pontificatus potius: ut hinc omnes illi, uti observat
Casaub. l. c. qui ex familiâ Sacerdotali non erant, ut ut opibus
potentiâq; florere maxime, obscuro, ignobiles ac privati à Judæis
cenferentur. adi etiam πολυλωπήτων Jctum Petrum
Cunæum in de Rep. Ebr. libello elegantissimo p. 155. 156. Li-
cet verò Herodes hic Aſcalonita Judæos, Hierosolymæ expu-
gnatione mirè sibi infensos redditos, præter alia magnifica
opera templum novum (de cujus magnitudine & splendore
cum admiratione leguntur, quæ Josephus tradit lib. XV. A. J.
C. 14. & de B. J. lib. VI, C. 6. & lib. VII. C. 10.) è fundamentis
excivans, ut nonnulli scribunt, quantumvis alii aliter sen-
tire videantur, rursus delini verit ac demereri maximopere
studuerit; rursus tamen editis summæ crudelitatis specimi-
nibus, ad quæ infanticidium Bethleëmiticum haut immeritò
 referrî

referri potest, eorundem gravem incurrit offensionem, sicuti patet ex querelis eorum coram Casare Romæ prolatis, ubi *Herodem non ut Regem, sed omnium, qui usquam fuissent, Tyrannorum crudelissimum se gessisse, publicè conqueruntur, uti videre licet apud Joseph. lib. II. B. J. C. 4. Testantur tamen ibidem Judæorum Legati, se unà cum Archelao, Herodis F. mortem Herodis luxisse: quod an etiamnum faciant, an potius diem illum, quo ipse crudelem vitam clausit, festivum magnâ hilaritate habeant, eruditè ostendit CL. Schickardus p. 171. Addi hîc commodè aliquid posset de Herodis hujus F. Antipâ, quo de Josephus scribit, *Herodiaden uxorem ejus prius fuisse nuptam Herodi cuidam Herodis M. filio, Evangelistæ verò magno consensu tradunt, prius elocaram fuisse Philippo Herod. F. Putat Isaacus Casaubonus, cum Annalium Ecclesiasticorum Parente, Baronio, consentientibus auctoribus gravissimis, errasse hîc Josephum, & discrepantiam banc nullam admittere conciliationem, ut verba habeat Casauboni. Nescio tenèannon inter discrepantes has sententias aliqua conciliationis via inveniri queat: sed de eâ in Disp. actu: nunc eò, unde digressi sumus, revertendum.**

Positio III.

Lutherus de significatione vocis Abrech aliter in primâ, aliter in posteriore Bibliorum editione sensit. Quandoq; in Bibliorum translatione Chaldæum paraphr. secutus est, quandoq; LXX. Hieronymi encomium. Quos hic in explicatione dictionis Abrech sequutus.

C Dis

Dissensio à Joh. Drusio: Alphonſus Tho-
ſtatus. Rationes ad D. Hieronymi inter-
pretationem ſtabiliendam adductæ. Com-
poſ. ex dictione פֶּרֶךְ וְרִירָה & פֶּרֶךְ יוֹסֵפִים. Joſephus
typus Chriſti. allegoricæ expoſitioni lite-
ralis præferenda. nomina præter propria,
compoſita in Ling. Ebr. rariffima.

Ad alteram nunc ſententiam, quæ פֶּרֶךְ compoſitam
ſtatuit dictionem, ex פֶּרֶךְ פֶּרֶךְ. i. e. Pater & פֶּרֶךְ tener, eam ſc.
quam B. Lutherus & alii *Cabballicam* vocant, tranſire, niſi for-
ſan eſſet, qui propterea interpretationem, cujus Poſit. 1. conſi-
deratio inſtituta, ſuaderet acceptandam, quod megalandro
noſtro Luthero illa proberetur in *Bibl. Germ.* cujus uti Biblio-
rum verſio merito æſtimetur magni, ita ab eadem diſſentire,
nimis curioſi eſſe hominis. Sed ad hoc reſponderi poteſt
1. Lutherum ipſum de recta vocis hujus interpretatione du-
bitaſſe, teſte Dn. D. Walthero. 2. eundem in primâ Penta-
teuchi aliorumq; quorundam V. T. librorum translatione,
quæ Wittebergæ anno 1524. prodit, aliter ſenſiſſe, reddidit
enim t. c. *Und ließ für ihm außruſſen / daß man die
Knie für ihm beugen ſolt / als den Er geſezet hatte
über gantz Egyptenland.* Sed quia regeri poteſt, B. Lu-
therum mentem ſententiamq; mutaſſe, aliterq; ſtatuiſſe, ubi
junctim librorum Biblicorum verſionem luci dedit, *δευτε-
ρος δὲ Θεωλιδος εἰς τὴν ὁμοιωσιν*; dicimus nos, B. Lutherum
ita verſionem ſuam hujus vocis poſuiſſe, ut aliorum inter-
pretationes non penitus rejiciat, quod tum ex gloſis ejus
marginalibus hujus loci (quas ipſus B. Lutheri manu textui
Biblico vidit adſcriptas; in Cod. quem Bibliotheca inſtructis-
ſima celeberrimæ hujus Salanæ במבני יבש poſſidet, conſen-
tientes

cientes p̄forſus eum illis, quæ ex cœulis exemplaribus hæcenus
additæ, niſi quod pro *laſſen wir die Zåncker* / per quos
forſan Rabbinos intelligit, *ſuchen* / in MS. legatur: *laſſen
wir den Zånckern* / rum ex comment. ejusd. in Geſenſi pa-
tere arbitramur. Cœterum ſequutus videtur B. noſter Lu-
therus in poſteriori verſ. Bibl. editione Oakeloſium, cujus
aliàs quoq; Targum, præcipuè ubi textus authenticus ipſi
ambiguus viſus fuit, eum amplexum eſſe, à viris magnis
notatum, nec mirum id alicui videri poteſt, qui
perpenderit, quod viro illi Dei in verſione ſua hauri raro
LXX. interpretationem (quam tamen, prout hodie quidem
habetur, maximè corruptam eſſe, graviffimi Theologi cen-
ſent) acceptare placuerit: quemadmodum aliquot exem-
plis ſolidè demonſtravit nosq; docuit Præceptor ac Promotor
noſter perpetim honorandus, Vir CL. Paulus Slevogtius,
Lingg Orient. in noſtra Sal. Profeſſor meritiffimus, præledio-
nibus ſuis in Geſenſi. Ut verò dicamus, quid ſenſerit tan-
dem magnus ille Lutherus, exiſtimamus, pro fauſta populû
adclamatione eum hanc dictionem accepiffe, quæ etiam ſen-
tentia accuratiſſimis Bibliorum gloſſatorum, quæ auſpiciis
ac munificentia Illuſtriſſimi Principis ERNEſTI, Saxon.
Julia, Clivia ac Montium Ducis &c. Principis ac Domini
noſtri clementiſſimi, ꝑ ꝑꝑꝑ paucis abhinc annis prodire,
conditoribus adprobatu. Agere nunc arripet,
brevis de iſtâ ſententiâ, quæ Hieronymi eſt, *Patrum doctiſſimi*,
judicio CL. Seldeni, & *linguarû peritiſſimi*, centente Præcepto-
re noſtro Dilherro. Veſtigia preſſit Hieronymus, teſte Dru-
ſio, Ebraeorum ſurtemporis opinionem, præcipuè duorum,
antiq. Interp. Jonathanis & Hieroſolymit. non tamen ꝑ ꝑꝑ
quod Janus Druſius, vir uti lingg. Orientalium geariffimus,
ita de iisdem immortaliter meritus, exiſtimare videtur. Eſt
enim Raſchi recenſeat opinionem ſeu allegoricam R. Jehudæ
expoſitionem, ad quam Hieronymi ſententiâ collimat, nõ ta-
men ex ꝑ ꝑꝑ probari poſſe credo, eandem ipſi adprobari: im-
mò potius contrarium adſerere malim. Miror autem allegori-
cam

cam hanc acceptionem memorati R. Jehuda, qui tamen ut
 supra posit. I. dictum, ob summum hoc allegorandi studi-
 um, quo se Rabbinus mirè aliàs delectant, à Filio. Dorto askith
 fuit quasi correctus, itemq; duorum Targumistarum, D. Hiero-
 nyimo adeò fuisse probatam: major tamen subit admiratio,
 Hieronymianę huic interpretationitã opere adhasisse erudi-
 tissimos seculi superioris Bibliorum Interpretes, ut vocem
 אֲבִי secundum veritatem Ebraam tantum patrem tenerem si-
 gnificare, non verò genus sexion: in genua flexenda esse, scripserint.
 Videatur Alphòus Thostatus Abulensis, Theologus, ut operum
 illius inscriptio ΕΥΡΩΤΟΥΝ ὁ Εβραϊκι Γραγῆ, sermonis instructis-
 simus, Dionysius Carthusianus à R. kel, ali. Sed agedum quid
 pro confirmandã hac sententiã adferri queat, videamus. 1. Fa-
 vere videtur eidem utrumq; Targum, Hierosolymitanũ & Jo-
 nathanis. 2. Optimè convenit Historia: Josephus enim ad-
 huc juvenis, annorum sc. triginta, ad tantum honoris fastigi-
 um fuit evehctus, proindeq; meritò vener., ac atis habita rati-
 one, dici potuit, idemq; etiam seq. Cap. XLV. dicit, DEU M
 se constituisse Patrem Pharaonis, ac gubernatorem terra Egypti.
 3. accommodatè ad Christum potest deduci, cujus typus fuit
 Josephus. 4. utrumq; vocabulum alibi etiam, sed cum diffe-
 rentiis aliis deprehendi videtur conglutinarum. Exempla אֲבִי
 זַחַךְ Posit. I. allata. pro אֲבִי adduci potest dictio אֲבִי
 Zach. IX, r. it. אֲבִי Dan. I. 7. Ad singula tamen hæc
 non desunt, quæ reponi possunt. & primò quidem quod spe-
 ctat Targum Jonathanis, magna adhuc inter Criticos lis est
 de illius Targum, prout nos quidem jam nunc habemus, au-
 thoritate, & absq; hoc licet sit, obstare tamen videtur, quòd
 multorum sententiã, allegorica sit expositio illa tum Jona-
 thanis, tum Targumi Hierosol. cui literalis præferenda
 merito. Vid. omninò prælatè meritissimum Theologum
 Dn. D. Wolff. Franzium præf. in tr. de interpr. Script. S. nec
 minus de Ecclesia meritum, ac in dies merentem adhuc Se-
 niores Academia hujus venerandissimum, Patronum ac
 Præceptorem meum Parentis loco perpetuò suspiciendum,
 Dn. D. Joh. Majorem in אֲבִי יִשְׁרָאֵל נָתַן לְיִשְׁרָאֵל. Christi
 sti

Si Disp. sect. 5. et si igitur non improbetur allegorica aliqua
 dictionis hujus explanatio, & ad Christum Josephi antitypum
 accommodatio, id quod à multis eximiis magnique nomi-
 nis Theologis factum, non tamen sequitur, allegoricam
 hanc expositionem litterali præferendam; ad secundum dici
 potest concedendo, & Josephum adhuc juvenilibus annis ad
 sublimitatem tantam pertigisse, & à DEO Magistrum &
 Consiliarium Pharaonis constitutum, nullam tamen
 inde firmam esse sequelam, præconem ad hoc statim re-
 spexisse, vel ex mandato Pharaonis respicere debuisse. ad ter-
 tiam rationem potest opportunè reponi, æquè benè inter-
 pretationem illam, quæ pro *benedic t. genusteete* sumit, *τοπιος*
 ad CHRISTUM referri posse, hunc enim D E U S Pater
 Cœlestis, Rex Regum, orbisq; Dominus, *in summam extulit
 sublimitatem, donavitq; illi nomen, quod est supra omne nomen.
 Uti in nomine Jesu omne genu flectatur, Cœlestium ac terrestrium,
 ac infernorum. Omnisq; lingua confiteatur, quod Dominus sit Jesus
 Christus ad gloriam DEI patris,* scribente Apostolo Paulo Phi-
 lippenses II, 9. 10. 11. Sicuti etiã dictum hoc huc accommo-
 dant Martinus Barrhaus, Marbachius, Rabbanus & alii.
 Quod adinet quarto, utramq; dictionem *דן* & *דן* alibi
 conjunctam inveniri, respõderi potest, ultrò largiendo de *דן*
 De *דן* verò res adhuc est in controverso: de priori exemplo
 Zach. IX dubitat Theologorum *Φιλολογος* Joh. Tar-
 novius comm. l. c. an vox composita sit ex *דן* & *דן*, pu-
 tatq; potiùs ex *דן* esse & suff. *דן*, ejus rationes dubitandâ
 repetere hic nolo, de posteriori maximè etiã inter Interpretes
 controversitur. Statuit quidem Franciscus Junius ad Cap. I.
 Daniel. *Schadrâch* compositum esse ex verbo *schedâ* quod est
inspirare & effundere, & nomine rae, quod est Babylonis Rex,
 allegatq; pro declaratione exemplum *Abrech* Gen. 41. 43.
 quam vocem Onkelos exponat per *Patrem Regis*, & clariùs
 Dn. D. Gesnerus Disp. super Cap. I. Daniel. scribit, *Ananiam*
priùs nomen habuisse à misericordiâ, adeptum verò postea cogno-
mentum à mollitiè & luxurie. Sunt tamen econtra interpretum
 quamplurimi, qui sentiant diversè. In Bibliis ERNESTINIS,

quorum paulò ante mentionem fecimus; exponitur
Sesander / & eodem modo Cornelius Cornelii à Lapide ac
 Jacobus Tirinus accip. fortè à radice Chald. *ܣܘܡܝܫܬ* *emist*,
 Quidam à *Sole*, qui *ܣܘܡܝܫܬ* Assyriacè dicatur, dictum pu-
 tant: tradunt enim, constare inde discrimen inter Gentilium &
 populi DEI nomina. Nam quatuor istorum Juvenum vocabula
Ebraea à vero DEO Ismaëlis fuisse nuncupata: Assyriaca vero ab
 Idolorum rerumq; terrenarum simulacris esse deducta, & ad obscu-
 randam veri DEI gloriam composita, ex quâ interpretatione
 orta opinio, quòd nonnulli Solem & Ignem Chaldæorum,
 numina fuisse scripserint, à quibus tamen discessum facit.
 Joh. Seldenus in de DIis Syr, Syntagm. II. c. 17. Dionysius Car-
 thusiànus ex Alberti, ut videtur sententiâ, interpretatur *Decorus*
meus, quâ nisi etymologia certè me fugit; alii aliter. Et
 posito, nomen *Sadrach* esse dictionem compositâ, ex *ܣܘܡܝܫܬ*
 & aliâ voce quacunque, non tamen probabile est, vocem
Abrech è voce tali constare, cum nomen illud *Sadrach*,
 juxta Gesnerum & Crellium *mollitiei* ac *luxuriet* fuerit no-
 men, & cõsequenter non admodum honorificum: apud Mo-
 sen verò dictionē *Abrech*, ceu honoris insignis nomen, Josepho
 fuisse impositam, si modò nomen fuit, neminem puto nega-
 turum. Accedit, quòd in lingua Ebrââ, si propria quadam
 nomina exciperis, (tale verò *ܣܘܡܝܫܬ* non esse, ipsimet, qui
 sententiam, quòd dictio composita sit, fõvent, ulirò largiun-
 tur omnes: nullum enim ex omnibus, quos videre mihi con-
 tigit de hâc voce tractantes, proprium Josephi nomen *Abrech*
 fuisse, dicere memini, nec ipsum quoq; R. Jehudam in senten-
 tia hâc fuisse, quòd tamen quidam ei adscribunt, arbitror) vix
 reperias voces compositas, omnes enim serè simplices sunt, prout
 tradit Antonius Jordanus A. S. Floro Jesuita. nec prætere-
 undum, quod non *ܣܘܡܝܫܬ* sed *ܣܘܡܝܫܬ* *mollens* tenerum noter, si-
 cuti hoc quoq; hîc observavit CL. Crinesius. Sed cum, di-
 cente Drusio, enarrata hactenus expositio, quæ *ܣܘܡܝܫܬ* vo-
 cem compositam accipit, hodie ab omnibus serè sic explosa, plu-
 ra de illa jam nunc verba facere, meritò supersedeo:
si tamen

si tamen, addidero prius, Commodè ad sententiã istã,
 quæ Abrech compositã dictionem habet, referri posse Bi-
 bliã Gallicã Genevæ anno 1536. excusa, in quibus *Abrech* red-
 ditur *pere rendre*. it. *Windica*, quæ *Wittebergæ* anno 1584. pro-
 dierit, quæ *lets jere deshele Ozba*. habent. Eodem ferè sentiu ac-
 cepit etiam anonymus quidam Bibliorum Hispaniorum
 glossator, qui ubi in Bibliis Hispan. legitur: *Tbizolo subir en*
su segundo carro y pregararon delante de el. Abrech: addit: *Pa-*
dre tierno. Aeste honren todos como a padre charissimo. Judæi
 Germani eodem ferè inclinant: Sic glossator ad Germani-
 eam eorum versionem, typis Ebrais s. Rabbinicis Constan-
 tia anno 1700 excusam: *וְאֵין מַיְשֻׁטֵר דִּישׁ קִינְיָנָא* (addit tamè
 idem alias etiam interpretationes: *וְאֵין מַיְשֻׁטֵר דִּישׁ קִינְיָנָא*
וְאֵין מַיְשֻׁטֵר דִּישׁ קִינְיָנָא interpret. Germanicè:
Meister des Königs: it. *ich wil knien/oder du solt knien*
Abrech loco Habrech. Lekach Tof, citante Mayero, explicat
Ein junger König/accipiendò *כֶּן* pro *Rege* s. *principe* (quo-
 modo LXX. I. Sam. 12, 15. etiam accepere) & *רָךְ* pro *tener.*
 Anonymus quidam Lexicographus Judæus MStus, Codex
 vetustate & sanctitate venerabilis inscriptus, quem Bibliotheca
 mea possidet, *כֶּן* reddit *מַיְשֻׁטֵר אֶרְדֵּרָא* *Meister o-*
der Herr/allegatq; hunc nostrum locum, & in eum Raschi
 Scholia ac Targum. Sedmanum tandem de tabula. Reliquarum
 sententiarum enartationem sequenti D. D. Disputatio-
 ne sum pertexturus.

אֶרְדֵּרָא מַיְשֻׁטֵר כֶּן

Nota

COROLLARIA.

Notabilis deprehenditur memoriae
lapsus, vel error typographicus in
Casp. Sancti è S. J. Comm. ad C. 12. Act.
Apost. p. 243. b. legitur enim ibi decem
virgines fatuæ, pro ; quinque; virg. fatuæ.

2.
Cornelius à Lapide ad C. XII. Episto-
læ ad Ebræos probaturus, DEUM ab Æ-
thiopicibus Patrem vocari, multa profert,
de quibus valdè adhuc controvertitur.

3.
In Paraphrasi Syriaca Luc. XXII, 32
à Grammat. Syris verbum ארתפי irregula-
re statuitur pro ארתפי, quomodo habet
Cod. MS. Acad. Altdorff.

4.
Anomalon etiam Grammatic. cense-
tur תעליכי Marci IX, 25. pro תעלין, optimè igitur
Cod. MS. alleg. legit, תעלין sine Judh
analogicè.

VO A 6412

ULB Halle

3

002 920 379

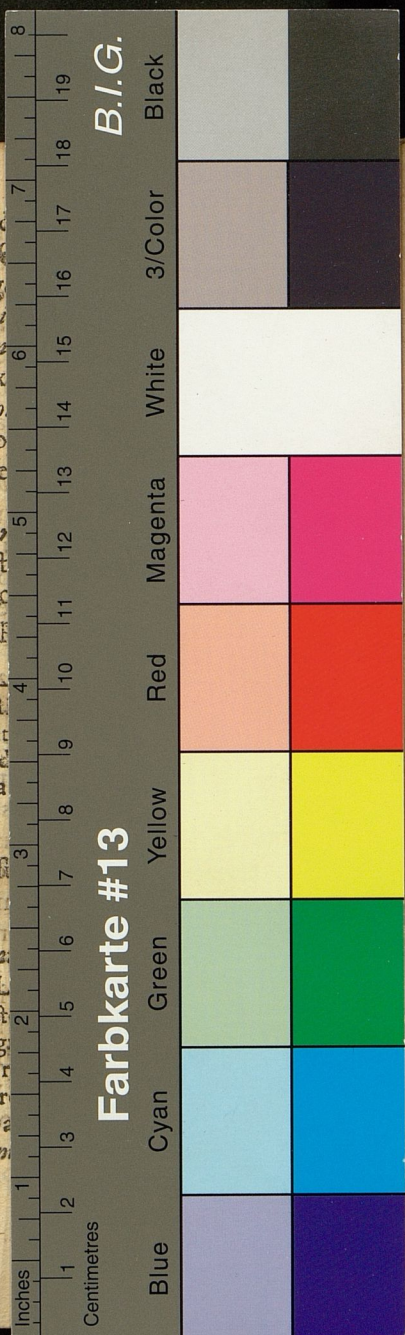

VO 77

Retro ✓

B.I.G.

Farbkarte #13

45

נבחר

five

De voce נבחר, qua Gen. XLI. 43. legitur,

DISSERTATIO PHILOLOGICA,
PRIOR,

quam

בְּעוֹרַת נִבְחָר יִרְיָם כְּבוֹד:

& indultu

AMPLISSIMI ORDINIS PHILOSOPHICI
in Inclutâ Salanâ,

publicæ ἐπιλόγου submittunt

M. JOHANNES ERNESTUS GERHARDUS Jenæ.

et

JACOBUS HENRICUS LENTZIUS Halens. Saxo.

a. d. XV. Februari

H. L. Q. C.

JENÆ,

Typis CASPARI Brenschmiets & GEORGII Sengenwalde

Anno clc lcc xlv.